

Данилюк, Ніна. «Формування комунікативної компетентності у студентів-іноземців. Рецензія на наукове видання Масицька Т. Є. Українська мова як іноземна: комунікація: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 232 с.». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 11, 2019, с. 174–7.

Danyliuk, Nina. "Developing Foreign Students' Communicative Competence. Review of T. Ye. Masytska Scientific Publication Ukrainian as a Foreign Language: Communication. Lutsk: Vezha-Druk, 2019". *Linguostylistic Studies*, iss. 11, 2019, pp. 174–7.

РЕЦЕНЗІЇ REVIEWS

<https://doi.org/10.29038/2413-0923-2019-11-174-177>

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ. РЕЦЕНЗІЯ НА НАУКОВЕ ВИДАННЯ

*Масицька Т. Є. Українська мова як іноземна: комунікація : навчальний посібник.
Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 232 с.*

Ніна Данилюк

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна

DEVELOPING FOREIGN STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE.

*Review of T. Ye. Masytska Scientific Publication Ukrainian as a Foreign Language:
Communication. Lutsk: Vezha-Druk, 2019*

Danyliuk Nina

Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, Ukraine

Нині Україна відкрита для різносторонніх взаємин із різними країнами світу. До нас охоче їдуть на навчання іноземці. У закладах вищої освіти України в 2019 – 2020 навчальному році здобувають освіту понад 63 тисячі іноземних студентів. У науковій розвідці «Становлення і розвиток методики викладання української мови» (Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2012. Вип. 7. С. 17–24) І. Кочан слушно зазначила: «Найслабшим ланцюжком процесу вивчення української мови як іноземної є відсутність достатньої кількості підручників, які б відповідали сучасним вимогам викладання. Отже, програми і проекти для наукового та методичного забезпечення вивчення української мови як іноземної, що підтримуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, мають передбачити написання підручників з української мови як іноземної найвищої якості та необхідної кількості» (с. 23). Тому вважаємо, що навчальний посібник Т. Масицької є на часі. Його актуальність з характерним для нього методологічним спрямуванням зумовлена потребою формування комунікативної компетентності, у забезпеченні комунікативних потреб у різних сферах спілкування:

побутовій (для задоволення різноманітних потреб повсякденного життя), навчальній (для отримання відповідних знань), соціально-культурній (для належної адаптації в країні). Авторка уклала посібник відповідно до програми: Данилюк Н. О., Мацицька Т. Є. Українська мова як іноземна : робоча програма нормативної навчальної дисципліни для слухачів-іноземців підготовчого відділення. (Луцьк: Вежа-Друк, 2019. Вид. 4-те, випр. і доп. 24 с.), навчального плану Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Загальноосвітнього стандарту з української мови як іноземної та Комплексу програм з української мови як іноземної, розроблених відповідно до рівня володіння європейськими мовами: А1 – Початковий рівень, А2 – Базовий рівень; В1 – Середній рівень (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.06.2014 р. № 750).

Предметом рецензованого посібника є комунікативні потреби іноземців відповідно до різних побутових і навчальних ситуацій. Посібник має чітку й доцільну структуру. У ньому є передмова, розроблено 20 тем, тексти для читання (у переважній більшості подані у формі діалогів, що й відповідає основним завданням, які поставила авторка), додаток із текстами українських популярних пісень, зразки презентації різних країн, з яких на навчання приїхали студенти-іноземці, список рекомендованої літератури.

Посібник є початковим курсом при вивченні української мови, тому авторка починає його з алфавіту і подає тренувальні вправи для запам'ятовування букв (с. 9). Послідовно представлені теми для вивчення: «Знайомство», «Питальні слова», «В університеті», «Спілкування в університеті», «Комунікація в побуті», «Формули ввічливості», «Дні тижня», «Родина», «Назви продуктів, страв і напоїв», «Одяг», «Людина», «Лікарня. Хвороби», «Дім», «Час», «Пори року», «У місті», «Міста України», «Професії», «Країни світу», «Відомі люди України» – відповідають комунікативному спрямуванню книги та охоплюють достатньо широке й різноманітне коло мовленнєвих ситуацій.

Посібник є доступним і має достатній рівень складності. Зокрема, теми «Знайомство», «Питальні слова», «В університеті», «Спілкування в університеті», «Комунікація в побуті», «Формули ввічливості» (с. 10–67) розраховані на елементарне володіння мовою: особа засвоює відповідну лексику і навчається за допомогою діалогів вступати в комунікацію (спілкування), знайомитися, вітатися, прощатися, дякувати, відповідати на подяку або вибачення, представляти себе, відповідати на питання. У темі «Комунікація в побуті» Тетяна Євгенівна зазначає: *«Щодня ти виконуєш багато різних справ. Для спілкування з викладачами, одногрупниками та друзями дуже важливо вивчити напам'ять слова, що позначають дію»* (с. 45) і пропонує вивчити найуживаніші дієслова *читати, писати, слухати, дивитися, робити, бачити, сидіти, стояти, чекати, говорити, розмовляти, купувати, йти, їхати, їсти, пити* і под. Розроблені авторкою міні-діалоги з дієсловами теперішнього, минулого і майбутнього часів

активізують запам'ятовування необхідних для спілкування слів: «*Читати – Що ти читаєш? – Я читаю книжку? Що ти читаєш? – Я читаю текст. – Кого ти чекаєш? – Я чекаю подругу. – Кого ти чекаєш? – Я чекаю товариша. – Який автобус ти чекаєш. – Я чекаю автобус номер 23*» (с. 45–58). Т. Масицька свідомо уникає в діалогах неповних речень, оскільки шляхом повтору різних лексем намагається, щоб студенти-іноземці вивчили і запам'ятали потрібні слова на практичному занятті.

Суттєво доповнюють посібник рубрики «Корисні фрази»: «*Радий(а) Вас (тебе) бачити; Приємно познайомитися; Ласкаво просимо; Як справи?*» (с. 11), «*Я розумію; Я не розумію; Я знаю; Я не можу, я зайнятий (а)*» (с. 54) і под., «Запам'ятайте конструкції»: «*Знати англійську мову, розуміти французьку мову, не розуміти китайської мови, вчити українську*» (с. 54); «*Говорити англійською, розмовляти арабською, спілкуватися українською*» (с. 68); «*– Ким ти будеш за фахом? – Моя майбутня професія – викладач, інженер, дизайнер, стоматолог, економіст, журналіст. – Ким ти хочеш бути? – Я хочу бути лікарем, інженером, викладачем, стоматологом, економістом, журналістом*» (с. 89) і под. Авторка звертає увагу студентів-іноземців на важливість культури спілкування, на дотримання норм українського мовного етикету.

У тексті є таблиці, схеми, кольорові ілюстрації, запитання і завдання, вправи, які сприятимуть кращому засвоєнню матеріалу. Корисними для студентів-іноземців є такі види вправ, як добір пропущеної літери у слові, добір пропущених слів у словосполученнях і реченнях, укладання речень із поданих слів. Усі вправи практично виправдані та спрямовані на розвиток різних мовних і мовленнєвих умінь і навичок, на закріплення вивченого на практичному занятті мовного матеріалу. Достатню увагу приділено рольовим іграм: «Знайомство» (с. 17); «У бібліотеці» (с. 44); «Розмова з викладачем» (с. 54); «Розмова з подругою» (с. 60); «На занятті» (с. 65) та ін. Такі завдання активізують пам'ять та увагу і сприяють засвоєнню лексики української мови. Складність текстів, діалогів і вправ зростає з кожною новою темою. Авторка підбрала цікавий матеріал та доцільні кольорові ілюстрації, що знайомлять студентів-іноземців з Україною, її культурою та побутом. Тексти і діалоги укладено з урахуванням мовних потреб іноземців для активізації запам'ятовування лексичного матеріалу. Вони цікаві і нескладні для сприйняття. Тетяна Євгенівна також знайомить студентів-іноземців з граматичними основами української мови (форми особових займенників (с. 36), присвійні займенники (с. 38), особові форми і часи дієслів (с. 45–58), рід іменника (с. 143), відмінки іменників (с. 151–152), звертання (с. 169).

Дібрані у «Додатках» популярні українські пісні «Ти ж мене підманула», «І я на небі», «Червона рута», «Ой на горі два дубки» та ін. орієнтовані на активне опанування лексики, швидке запам'ятовування слів і збагачення словникового запасу студентів. Зразки презентацій країн: «Держава Лівія» (с. 217), «Республіка Намібія» (с. 219), «Ісламська

республіка Пакистан» (с. 220), «Республіка Сенегал» (с. 222), «Китайська Народна Республіка» (с. 224), «Гана» (с. 226), «Федеративна Республіка Нігерія» (с. 227) допоможуть зробити власну презентацію про країну, з якої приїхали студенти-іноземці.

На тлі сучасних підручників з української мови для студентів-іноземців праця Т. Масицької вирізняється прагненням представити той мовленнєвий матеріал, що дасть змогу іноземцям задовільнити елементарні комунікативні потреби під час спілкування з носіями мови в ситуаціях, пов'язаних із побутовою, навчальною, соціально-культурною і країнознавчою сферами. На нашу думку, добре було б додати в посібник матеріали з міжкультурної комунікації, пов'язані з мовним етикетом в різних країнах, народними і родинними святами, віруванням, одягом, стравами, напоями тощо (у порівнянні з українськими). Крім вербальної важливою є також невербальна комунікація (типові жести, міміка тощо), тому хотілося б, щоб були окремі матеріали з цієї сфери. У цілому навчальний посібник Т. Масицької заслуговує позитивної оцінки як оригінальна творча робота, що спирається на практичний досвід викладання української мови як іноземної. Хотілося б зазначити, що цю книгу можуть використовувати не тільки іноземні студенти, але й усі, хто хоче знати українську мову. Переклад англійською мовою окремих слів і фраз, транслітерація їх латиницею доповнює практичний матеріал посібника і полегшує засвоєння мовного матеріалу.

Рецензований посібник має виразне практичне спрямування і викликає особливий інтерес не тільки з боку студентів-іноземців, а й зі сторони викладачів. Використання такого посібника дасть змогу викладачеві організувати мовну підготовку, активізувати навчальний процес, домогтися засвоєння мовних і мовленнєвих знань, сформуванню вміння і навички доцільно користуватися відповідною лексикою для реалізації комунікативних потреб. Сподіваємося, що книга знайде своїх вдячних читачів і допоможе їм опанувати українську мову.

Рецензія надійшла до редколегії 03.11.2019